

ĢENERĀLADVOKĀTA M. POJAREŠA MADURU

[M. POIARES MADURO] SECINĀJUMI,

sniegti 2006. gada 6. aprīlī¹

1. Šīs lietas attiecas uz Nīderlandes valsts īpašajām akcijām “golden shares” attiecīgi sabiedrībās *KPN NV* (turpmāk tekstā — “*KPN*”) un *TPG NV* (turpmāk tekstā — “*TPG*”). Komisija apgalvo, ka, paturot savas zelta akcijas šajās sabiedrībās, Nīderlande nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EKL 43. un 56. pants. Šīs lietas prasa, lai Tiesa sniedz turpmāku izskaidrojumu par robežām, kuras Kopienas tiesības uzliek dalībvalstīm, kad tās rīkojas kā tirgus dalībnieces.

I — Fakti un pirmstiesas procedūra

2. 1989. gadā Nīderlandes valsts pasta, telegrāfa un telefona uzņēmums tika pārveidots par akciju sabiedrību ar nosaukumu *Koninklijke PTT Nederland NV* (turpmāk tekstā — “*PTT*”). 1994. gadā *PTT* akcijas parādījās tirgū. Nīderlandes valsts pārdeva

pirmo daļu akciju, kas veidoja 30 % no parakstītā kapitāla.

3. Saistībā ar pārdošanu tika grozīti sabiedrības statūti, lai iekļautu normas par Nīderlandes valstij piederošajām zelta akcijām. Zelta akcijām tika piesaistītas iepriekšēja apstiprinājuma tiesības attiecībā uz virkni sabiedrības lēmumu. Starp *PTT* un Nīderlandes valsti tika noslēgts līgums (tā sauktais “*Afspraak op Hoofdlijnen*”, turpmāk tekstā — “vienošanās”) par šo tiesību izmantošanu. Saskaņā ar vienošanos Nīderlandes valsts neizmanto šīs tiesības, lai aizsargātu sabiedrību pret nevēlamu kontroles maiņu. 1995. gadā Nīderlandes valsts pārdeva otro daļu akciju, kas veidoja aptuveni 20 % no parakstītā kapitāla.

4. 1998. gadā *PTT* tika sadalīta divās atsevišķās sabiedrībās: *KNP* telekomunikāciju pakalpojumiem un *TPG* loģistikas un izplatīšanas pakalpojumiem. Nīderlandes valstij piešķirtās tiesības, kas izriet no zelta akcijām, palika praktiski nemainīgas.

1 — Oriģinālvaloda — portugāļu.

5. Nīderlandes valstij piederošās zelta akcijas sabiedrībā *KPN* (lieta C-282/04) piešķir iepriekšējas piekrišanas tiesības attiecībā uz šādiem lēmumiem:
- valdes lēmums izdarīt ieguldījumus, kas ietekmēs pašas sabiedrības līdzekļus, rēķinot konsolidētā veidā, kas pārstāv mazāk nekā 30 % no kopējiem līdzekļiem;
  - sabiedrības akciju emisija un parasto akciju turētāju priekšrocību tiesību ierobežošana vai atcelšana;
  - valdes priekšlikums izmaksāt dividendes akcijās un/vai dividendes no rezervēm;
  - papildu uzaicinājums A veida priekšrocību akciju turētājiem;
  - jebkāda apvienošana vai sadalīšana, kurā ir iesaistīta sabiedrība;
  - sabiedrības likvidācija;
  - tādu savu pašas akciju iegūšana vai atsavināšana, kas veido vairāk nekā 1 % no parakstītā kapitāla parastajās akcijās;
  - jebkādi statūtu grozījumi, ja viens no grozījumu nolūkiem ir mainīt sabiedrības mērķi tiktāl, ciktāl grozījumi skar koncesiju un atļauju izpildi, īpašās akcijas atcelšanu, B priekšrocību akcijas atcelšanu, gadījumus, kad komunikāciju un sabiedrisko darbu ministrs nosaka Padomes locekļu skaitu, un tiesību, kas saistītas ar īpašo akciju, grozīšana;
  - balsstiesību izmantošana saistībā ar Telekomunikāciju likuma 11. pantā noteiktajām juridiskajām personām attiecībā uz likvidāciju, apvienošanu un sadalīšanu, šādu juridisko personu veiktu sabiedrības akciju iegūšanu un šādu juridisko personu statūtu grozīšanu tiktāl, cik šādi grozījumi skar iepriekšminētos jautājumus;
  - īpašo akciju atsavināšana.

6. Nīderlandes valstij piederošās īpašās akcijas sabiedrībā *TPG* (lieta C-283/04) dod tiesības, kas ir tādas pašas vai līdzīgas tām, kas piesaistītas īpašajām akcijām sabiedrībā *KPN*, proti, iepriekšējās piekrišanas tiesības attiecībā uz šādiem lēmumiem:

- sabiedrības akciju emisija un parasto akciju turētāju priekšrocību tiesību ierobežošana vai atcelšana;
- papildu uzaicinājums A veida priekšrocību akciju turētājiem;
- tādu savu pašas akciju iegūšana vai atsavināšana, kas veido vairāk nekā 1 % no parakstītā kapitāla parastajās akcijās;
- balsstiesību izmantošana saistībā ar Telekomunikāciju likuma 4. pantā noteiktajām juridiskajām personām attiecībā uz likvidāciju, apvienošanu un sadalīšanu, šādu juridisko personu veiktu sabiedrības akciju iegūšanu un šādu juridisko personu statūtu grozīšana tiktāl, ciktāl šādi grozījumi skar iepriekšminētos jautājumus;
- valdes lēmums izdarīt ieguldījumus, kas ietelmēs pašas sabiedrības līdzekļus, rēķinot konsolidētā veidā, kas pārstāv mazāk nekā 15 % no kopējiem līdzekļiem;
- valdes priekšlikums izmaksāt dividendes akcijās un/vai dividendes no rezervēm;
- jebkāda apvienošana vai sadalīšana, kurā ir iesaistīta sabiedrība;
- sabiedrības likvidācija;
- jebkādi statūtu grozījumi, ja viens no grozījumu nolūkiem ir mainīt sabiedrības mērķi tiktāl, ciktāl grozījumi skar koncesiju un atļauju izpildi, īpašās akcijas atcelšanu, B priekšrocību akcijas

atcelšanu, gadījumus, kad komunikāciju un sabiedrisko darbu ministrs nosaka padomes locekļu skaitu, un tiesību, kas saistītas ar īpašo akciju, grozīšana;

Nīderlandes valsts dalība sabiedrībā *KPN* zelta akciju un valdības iecelta pārstāvja padomē veidā neierobežo ne kapitāla brīvu apriti, ne arī uzņēmējdarbības brīvību.

— īpašo akciju atsavināšana.

7. 2000. gada 28. jūlijā Komisija nosūtīja Nīderlandes Karalistei divas brīdinājuma vēstules, vienu par *KPN* un otru par *TPG*. Attiecīgi par abām sabiedrībām tika uzsākti procesi.

8. Savā 2000. gada 28. jūlija vēstulē Komisija informēja Nīderlandes valdību, ka, pēc tās domām, *KPN* statūtu normas attiecībā uz tiesībām, kas izriet no Nīderlandes turējumā esošajām zelta akcijām, un attiecībā uz Nīderlandes valsts pārstāvību *KPN* padomē ir pretrunā ar Līguma tiesību normām par kapitāla brīvu apriti un uzņēmējdarbības brīvību.

9. Nīderlandes valdība atbildēja ar 2000. gada 8. novembra vēstuli, kurā tā norādīja, ka

10. Nebūdamā apmierināta ar šo atbildi, Komisija 2003. gada 5. februārī nosūtīja Nīderlandes Karalistei argumentētu atziņumu, kurā tā apgalvoja, ka, paturot savas zelta akcijas sabiedrībā *KPN* un tiesības iecelt pārstāvju sabiedrības *KPN* padomē, Nīderlande nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EKL 43. pants un EKL 56. pants. Nīderlande, joprojām nepiekrīzdama Komisijai, atbildēja ar vēstuli, kas datēta ar 2003. gada 28. aprīli.

11. 2004. gada 30. jūnijā Komisija iesniedza prasību Tiesā. Tomēr tā neuzturēja savu prasību attiecībā uz pārstāvju iecelšanu, tā kā šīs tiesības no statūtiem bija izslēgtas.

12. Savā 2000. gada 28. jūlija vēstulē par sabiedrību *TPG* Komisija informēja Nīderlandes valdību, ka, pēc tās domām, sabiedrības *TPG* statūtu normas attiecībā uz tiesībām, kas izriet no Nīderlandes turējumā

esošajām zelta akcijām, un attiecībā uz Nīderlandes valsts pārstāvību *TPG* padomē ir pretrunā ar Līguma tiesību normām par kapitāla brīvu apriti un uzņēmējdarbības brīvību.

13. Nīderlandes valdība atbildēja ar vēstuli, kas datēta ar 2000. gada 8. novembri, kurā tā norādīja, ka Nīderlandes valsts dalība sabiedrībā *TPG* zelta akciju un valdības iecelta pārstāvja padomē veidā neierobežo ne kapitāla brīvu apriti, ne arī uzņēmējdarbības brīvību. Kā papildu argumentu Nīderlandes valdība norādīja, ka pat tad, ja būtu ierobežojums kapitāla brīvai aprītei vai uzņēmējdarbības brīvībai, šāds ierobežojums būtu attaisnojams, ņemot vērā mērķi nodrošināt vispārējo pasta pakalpojumu pieejamību.

14. Nebūdama apmierināta ar šo atbildi, Komisija 2003. gada 5. februārī nosūtīja Nīderlandes Karalistei argumentētu atzinumu. Nīderlandē, kuru Komisija joprojām nebija pārliecinājusi, atbildēja ar vēstuli, kas datēta ar 2003. gada 28. aprīli.

15. 2004. gada 1. jūlijā Komisija iesniedza lietu Tiesā. Tāpat kā sabiedrības *KPN* gadījumā, Komisija neuzturēja savu prasību

attiecībā uz pārstāvju iecelšanu, jo šīs tiesības no statūtiem bija izslēgtas.

16. Ar 2005. gada 30. jūnija rīkojumu abas lietas tika apvienotas mutvārdu procesā un sprieduma taisīšanai saskaņā ar Reglamenta 43. pantu.

II — Vērtējums

17. Saskaņā ar Komisijas viedokli Nīderlandē ir pārkāpusi gan EKL 43. pantu, gan EKL 56. pantu. Ievērojot Tiesas praksi, man vispirms jānovērtē argumenti, kas attiecas uz EKL 56. pantu².

18. Komisija norāda, ka tiesības, kas piešķirtas Nīderlandes valstij kā zelta akciju turētājam sabiedrībās *KPN* un *TPG*, var radīt grūtības šo sabiedrību akciju iegādē un var atturēt citu dalībvalstu investorus no šādu ieguldījumu veikšanas. Šo tiesību īstenošana vai ierobežot efektīvu līdzdalību sabiedrību

2 — 2002. gada 4. jūnija Tiesas spriedums lietā C-367/98 Komisija/Portugale (*Recueil*, I-4731. lpp.), 2002. gada 4. jūnija Tiesas spriedums lietā C-483/99 Komisija/Francija (*Recueil*, I-4781. lpp.), 2002. gada 4. jūnija Tiesas spriedums lietā C-503/99 Komisija/Belģija (*Recueil*, I-4809. lpp.), 2003. gada 13. maija Tiesas spriedums lietā C-463/00 Komisija/Spānija (*Recueil*, I-4581. lpp.) un 2003. gada 13. maija Tiesas spriedums lietā C-98/01 Komisija/Apvienotā Karaliste (*Recueil*, I-4641. lpp.).

vadībā vai kontrolē. Tādējādi tas, ka Nīderlandei pieder kapitāla daļas sabiedrībās *KPN* un *TPG*, var traucēt vai padarīt mazāk pievilcīgus tiešos ieguldījumus no citām dalībvalstīm. Attiecīgi zelta akcijas rada šķēršļus kapitāla brīvai aprītei EKL 56. panta izpratnē.

19. Savai aizstāvībai Nīderlande norādīja, pirmkārt, ka EKL 56. pants nav piemērojams, jo kā akcionārs sabiedrībās *KPN* un *TPG* valsts rīkojas kā tirgus dalībnieks, nevis kā valsts iestāde. Es sāksu ar šī argumenta apskatu.

A — Vai EKL 56. pants piemērojams valstij, ja tā rīkojas kā tirgus dalībnieks?

20. Nīderlandes valdība apgalvo, ka uz zelta akcijām sabiedrībās *KPN* un *TPG* neattiecas EKL 56. pants, jo Nīderlandei nepieder šīs akcijas kā valsts iestādei, bet gan kā privātam akcionāram. Zelta akcijas jeb “priekšrocību akcijas” ir izplatītas saskaņā ar Nīderlandes likumu par privātajām sabiedrībām. Tiesības, ko Nīderlandes valstij piešķir zelta akcijas

sabiedrībās *KPN* un *TPG*, neatšķiras no tiesībām, par ko parasti vienojušās privātas personas. Valsts ir izmantojusi tai pieejamās iespējas saskaņā ar likumiem par privātajām sabiedrībām, tāpat kā to būtu darījuši citi.

21. Es nepiekrītu šim viedoklim.

22. Līguma noteikumi par personu brīvu pārvietošanos, pakalpojumu sniegšanas brīvību un kapitāla brīvu aprīti uzliek pienākumus dalībvalstu valsts iestādēm neatkarīgi no tā, vai šīs iestādes darbojas kā valsts iestādes vai arī kā privāto tiesību personas³. Uz dalībvalstīm attiecas noteikumi par brīvu kustību; tās nepārprotami ir šo noteikumu adresāti nevis savas funkcionālās kapacitātes dēļ kā valsts iestādes, bet savas organiskās kapacitātes dēļ kā Līguma dalībnieces⁴. Tā kā šie noteikumi nerada pienākumus privāt-

3 — Šo tēmu nevajag sajaukt ar jautājumu par to, vai brīvas pārvietošanās noteikumi attiecas uz privātam personām. Kad privātpersona veic valsts funkciju, var secināt, ka ar šīs personas starpniecību rīkojas valsts un tā rezultātā pārvietošanās brīvības noteikumi ir piemērojami ratio personae. Skat., piemēram, 1989. gada 18. maija Tiesas spriedumu apvienotajās lietās 266/87 un 267/87 *Association of Pharmaceutical Importers u.c. (Recueil, 1295. lpp.)*, 1995. gada 11. augusta Tiesas spriedumu lietā C-16/94 *Dubois (Recueil, I-2421. lpp., 20. punkts)*, 2004. gada 5. februāra Tiesas spriedumu lietā C-157/02 *Rieser Internationale Transporte (Recueil, I-1477. lpp., 24. punkts)* un ģenerālvokātes Kokotes [*Kokott*] secinājumus lietā C-470/03 *AGM-COS.MET*, šobrīd tiek izskatīta Tiesā, 87. punkts.

4 — Skat. arī pēc analogijas 1986. gada 26. februāra Tiesas spriedumu lietā 152/84 *Marshall (Recueil, 723. lpp., 49. punkts)* un 1990. gada 12. jūlija Tiesas spriedumu lietā C-188/89 *Foster (Recueil, I-3313. lpp., 17. punkts)*.

personām, tad dalībvalstis, darbojoties kā tirgus dalībnieces, var tikt pakļautas tādiem ierobežojumiem, kas neattiecas uz citiem tirgus dalībniekiem⁵.

likumdošana valsts tirgū var ierobežot pieeju kapitālam, aizsargājot atsevišķu dalībnieku stāvokli, kuri ieguvuši šajā tirgū stingras pozīcijas. Vēl vairāk, šādi dalībnieki visdrīzāk ir pašmāju akcionāri. Tāpēc šāda veida likumdošana var kavēt citu dalībvalstu investoru piekļuvi valsts tirgum⁷.

23. Turklāt, lai noteiktu, vai ir ierobežota kapitāla brīva aprīte, ja dalībvalstij uzņēmumā ir īpašas tiesības, nav svarīgi, kā šīs tiesības ir piešķirtas vai arī kāda ir to juridiskā forma. Tas, ka dalībvalsts rīkojas tās vietējo uzņēmējdarbības tiesību ietvaros, nenozīmē, ka tās īpašas tiesības nevarētu radīt ierobežojumus EKL 56. panta izpratnē⁶.

25. Attiecīgi arguments, ka, tā kā priekšrocību akcijas nav nekas neparasts saskaņā ar privātajām uzņēmējdarbības tiesībām, EKL 56. pants neattiecas uz Nīderlandes valsts īpašajām tiesībām sabiedrībās *KPN* un *TPG*, ir jānoraida.

24. Turklāt arī tajā gadījumā, ja Nīderlandes valsts iestādēm nebūtu piemērojams EKL 56. pants, kad tās, tāpat kā citi akcionāri, darbojas saskaņā ar vispārējām uzņēmējdarbības tiesībām, būtu jāuzdod jautājums, vai likumdošana, kas ļauj dažiem akcionāriem iegūt noteiktas tiesības, lai pasargātu viņus no tirgus procesiem, pati var radīt ierobežojumus kapitāla brīvai aprītei. Šāda veida

B — EKL 56. panta piemērošana attiecīgajām īpašajām tiesībām

26. Šajās lietās Tiesai pēc būtības ir lūgts noteikt robežas, ko Kopienas tiesības uzliek

5 — Skat. 1983. gada 13. decembra Tiesas spriedumu lietā 222/82 *Apple and Pear Development Council* (*Recueil*, 4083. lpp., 17. punkts). Publiskā iepirkuma noteikumi sniedz citu piemēru ar ierobežojumiem, kas attiecas uz dalībvalstīm, kad tās darbojas kā tirgus dalībnieces, bet nevis uz citiem tirgus dalībniekiem.

6 — Šajā sakarā skat. ģenerāladvokāta Ruisa-Harabo Kolomera [*Ruiz-Jarabo Colomer*] secinājumus lietā C-463/00 Komisija/Spānija un lietā C-98/01 Komisija/Apvienotā Karaliste (*Recueil*, I-4581. lpp., 48. punkts).

7 — Šajā sakarā skat. manus secinājumus lietā C-446/03 *Marks & Spencer* (2005. gada 13. decembra spriedums, Krājums, I-10837. lpp., 37.–40. punkts), kā arī 55. un 56. punktu manos secinājumos apvienotajās lietās C-94/04 *Cipolla* un C-202/04 *Macrino* (atrodas izskatīšanā Tiesā) un 54. un 55. punktu manos secinājumos apvienotajās lietās C-158/04 un C-159/04 *Trofo Super Markets* (atrodas izskatīšanā Tiesā).

dalībvalstīm, kad tās iejaucas tirgū kā tirgus dalībnieces. Šī iejaukšanās, kas ir pretēja klasiskajām valsts iejaukšanās formām, tādām kā regulēšana vai valsts īpašuma tiesības, ir centiens saglabāt zināmu publiskas kontroles formu privatizētā ekonomikas sektorā.

par valstij uzliktajām robežām, kad tā darbojas kā tirgus dalībnieks. Kad valsts nolemj atvērt kādu tirgus sektoru, tai jārikojas tādā veidā, kas atbilst šim lēmumam. Šī konsekvences prasība izriet no nepieciešamības nodrošināt, lai valsts rīkotos saskaņā vai nu ar tirgus procesu, vai politisko procesu¹⁰.

27. Ģenerālvokāts Ruiss-Harabo Kolumers [Ruiz-Jarabo Colomer] no EKL 295. panta ir secinājis, ka, tā kā teorētiski valsts var saglabāt pilnīgu kontroli pār sabiedrībām, izmantojot valsts īpašuma tiesības, *a fortiori* tā var saglabāt ierobežotāku kontroli privatizētās sabiedrībās, izmantojot atsevišķas speciālās tiesības⁸. Tiesa nepieņēma šo argumentāciju. Tā nosprieda, ka dalībvalstis nevar "atsaukties uz savām īpašumtiesību sistēmām, atsaucoties uz EKL 295. pantu, lai attaisnotu šķēršļus Līgumā noteikto brīvību īstenošanai, kuri izriet no to privilēģijām, kuras saistītas ar viņu kā akcionāru stāvokli privatizētā sabiedrībā"⁹.

29. Gadījumā ar kādreiz valstij piederējušo sabiedrību privatizāciju šī prasība ir īpaši svarīga. Līgums atļauj dalībvalstīm atsevišķas sabiedrības saglabāt valsts īpašumā. Tomēr tas neļauj dalībvalstīm selektīvi samazināt tirgus dalībnieku piekļuvi noteiktiem ekonomikas sektoriem pēc tam, kad šie sektori ir privatizēti. Ja valstij būtu tiesības saglabāt īpašus tirgus kontroles veidus pār privatizētām sabiedrībām, tā viegli varētu izjaukt noteikumu par pārvietošanās brīvību piemērošanu, piešķirot vienīgi selektīvu un iespējami diskriminējošu piekļuvi būtiskām valsts tirgus daļām.

28. Manuprāt, Tiesas nostāja atbilst tās judikatūrai citās jomās, kur rodas jautājumi

30. Tādējādi, kad valsts privatizē sabiedrību, kapitāla brīvai aprītei jāaizsargā sabiedrības

8 — Apvienotie secinājumi lietās C-367/98, C-483/99 un C-503/99, sevišķi 66. punkts. Skat. arī 54.–57. punktu ģenerālvokāta Ruisa-Harabo Kolumera secinājumos iepriekš minētajās lietās Komisija/Spānija un Komisija/Apvienotā Karaliste.

9 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Spānija, 67. punkts.

10 — Šajā sakarā skat. manus secinājumus lietā C-205/03 *FENIN* (atrodas izskatīšanā Tiesā, 26. punkts), kā arī 31. un 32. punktu manos secinājumos iepriekš minētajās apvienotajās lietās *Cipolla* un *Macrino*.

ekonomiskā autonomija, ja vien nav nepieciešamības aizsargāt būtiskas Kopienų tiesības atzītas sabiedrības intereses. Tādējādi jebkāda valsts kontrole pār privatizētu sabiedrību, pieņemot, ka tā atrodas ārpus normāla tirgus mehānisma, jāsaista ar vispārējās ekonomiskās interesēs veiktām darbībām, kas saistītas ar šo sabiedrību.

31. Arī Tiesas 2002. gada 4. jūnija spriedums lietā Komisija/Belģija saprotams šādā veidā. Tiesa atzina, ka "atsevišķi apsvērumi var kalpot par attaisnojumu tam, ka dalībvalstis saglabā zināmu ietekmi uzņēmumos, kas sākotnēji bija valsts uzņēmumi un pēcāk tika privatizēti, ja šie uzņēmumi darbojas tādās jomās, kas sniedz pakalpojumus sabiedrības interesēs vai stratēģiskus pakalpojumus"¹¹. Tomēr skaidrs, ka šādai ietekmei jābūt stingri ierobežotai, lai garantētu būtisko sabiedrības interesēs esošo pienākumu izpildi¹². Tāpēc Tiesa ir uzsvērusi "attiecīgā uzņēmuma lēmumu pieņemšanas autonomijas ievērošanas principu"¹³. Tāpēc valstij jānosaka īpašās sabiedrības intereses, kurām vajadzīga aizsardzība. Turklāt noteikumiem par īpašo tiesību piešķiršanu valstij jābalstās uz objektīviem un precīziem kritērijiem, kas nepārkāpj robežas, kas nospraustas, lai no-

11 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Belģija, 43. punkts.

12 — Šajā sakarā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā Komisija/Belģija, 47. punkts, un lietā Komisija/Spānija, 82. punkts.

13 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Belģija, 49. punkts.

drošinātu šīs sabiedriskās intereses un garantētu efektīvas tiesas kontroles iespējamību¹⁴.

32. Man šķiet, ka, ņemot vērā iepriekšējo judikatūru, nav daudz šaubu, ka zelta akcijas sabiedrībās *KPN* un *TPG* rada šķēršļus kapitāla brīvai aprītei. Tās piešķir valstij iepriekšējas piekrišanas tiesības pār virkni nozīmīgu lēmumu, ieskaitot akcionāru kopas lēmumus par apvienošanu, sadalīšanu, sabiedrības likvidāciju un pār dažādiem sabiedrības statūtu grozījumiem. Šāda iepriekšējas piekrišanas sistēma "pati par sevi ietekmē akcijas iegūstošās personas stāvokli"¹⁵ un tāpēc var "atturēt citu dalībvalstu investorus no kapitāla ieguldīšanas šajās sabiedrībās"¹⁶. Valsts īpašās tiesības sabiedrībās *KPN* un *TPG* attiecīgi ierobežo kapitāla brīvu aprīti¹⁷.

33. Tāpēc katrā lietā jāapsver, vai ierobežojumu attaisno legītimis mērķis un, ja tā, vai ir ievērots samērīguma princips¹⁸.

14 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Belģija, 51. un 52. punkts.

15 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Apvienotā Karaliste, 47. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Spānija, 61. punkts.

16 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Francija, 41. punkts.

17 — Šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Francija, 37. punkts, un neseno spriedumu lietā *C-174/04 Komisija/Itālija* (Krājums, I-4933. lpp., 28. punkts).

18 — Šajā sakarā skat. 1995. gada 14. decembra Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *C-163/94, C-165/94 un C-250/94 Sanz de Lera u.c. (Recueil, I-4821. lpp., 23. punkts)*; spriedumu iepriekš minētajā lietā Komisija/Portugāle, 50. punkts; spriedumu iepriekš minētajā lietā Komisija/Itālija, 35. punkts, un 2005. gada 1. decembra Tiesas spriedumu lietā *C-213/04 Burtcher* (Krājums, I-10309. lpp., 44. punkts).

34. *KPN* gadījumā Nīderlandes valdība nepamatojas ne uz kādu attaisnojumu, kas būtu balstīts uz iespējamiem imperatīviem vispārējo interešu apsvērumiem. Attiecībā uz tās zelta akcijām sabiedrībā *KPN* Nīderlandē tādējādi nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EKL 56. pants¹⁹.

35. Toties *TPG* gadījumā Nīderlandes valdība atsaucas uz nepieciešamību nodrošināt pienācīgus vispārējos pasta pakalpojumus. Nīderlandē norāda, ka tai piederošās zelta akcijas sabiedrībā *TPG* ļauj tai aizsargāt sabiedrības maksātspēju un kontinuitāti. Tā norāda, ka, tā kā *TPG* šobrīd ir vienīgais uzņēmums, kas spēj sniegt vispārējus pasta pakalpojumus valsts likumos prasītajā mērogā un kvalitātē, tad nepieciešams nodrošināt *TPG* maksātspēju un kontinuitāti, lai nodrošinātu šo pakalpojumu sniegšanu.

36. Nav strīda par to, ka interese nodrošināt pienācīgu vispārējo pasta pakalpojumu sniegšanu var būt imperatīvs vispārējo inte-

rešu apsvērumus²⁰. Tāpēc jāpārlicinās, vai īpašās Nīderlandes valsts pilnvaras ir nepieciešamas, lai nodrošinātu vispārējo pasta pakalpojumu sniegšanu, un vai šo mērķi var sasniegt ar līdzekļiem, kas mazāk ierobežo kapitāla brīvu apriti²¹.

37. Šajā sakarā es piekritu Komisijai, ka nav iemesla domāt, ka, nepastāvot attiecīgajām īpašajām pilnvarām, *TPG* pārvaldes institūti nespētu pienācīgi aizsargāt sabiedrības maksātspēju un kontinuitāti. Nav pierādīts, ka varbūtība, ka sasteigti ieguldījumi varētu iegrūst *TPG* finansiālās grūtībās, kas apdraudētu vispārējo pasta pakalpojumu izdzīvošanu, būtu tāda, kas attaisnotu plašu un vispārēju šajā tiesvedībā apskatāmo iepriekšējās piekrišanas sistēmu.

38. Šajā sakarā jāatzīmē, ka Nīderlandes valsts īpašās pilnvaras sabiedrībā *TPG* neaprobežojas ar *TPG* darbību vispārējo pasta pakalpojumu sniegšanas jomā²². Jebkurā gadījumā, kā pareizi atzīmēja Komisija,

20 — Pēc analogijas skat. 2002. gada 20. jūnija Tiesas spriedumu apvienotajās lietās C-388/00 un C-429/00 *Radiosistemi* (*Recueil*, I-5845. lpp., 43. punkts). Šajā sakarā skat. arī 1993. gada 19. maija Tiesas spriedumu lietā C-320/91 *Corbeau* (*Recueil*, I-2533. lpp., 15. punkts), kur Tiesa nosprieda, ka vispārīgie pasta pakalpojumi ir pakalpojumi vispārējās ekonomiskajās interesēs.

21 — Skat., piemēram, spriedumu iepriekš minētajā lietā *Sanz de Lera* u.c., 23. punkts, un spriedumu iepriekš minētajā lietā Komisija/Belģija, 48. punkts.

22 — Skat. turpretim spriedumu iepriekš minētajā lietā Komisija/Belģija, 50. punkts.

19 — Pēc analogijas skat. spriedumu iepriekš minētajā lietā Komisija/Apvienotā Karaliste, 49. un 50. punkts.

pienācīgu vispārējo pasta pakalpojumu darbību var nodrošināt ar piemērotākiem un ne tik ierobežojošiem līdzekļiem saskaņā ar Kopienas normatīvo aktu sistēmu šajā jomā²³.

TPG, Nīderlande tādējādi nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EKL 56. pants.

39. Turklāt iepriekšējas piekrišanas sistēma nebalstās uz skaidriem un objektīviem kritērijiem, kas pakļauti tiesas kontrolei. Vispārīgie privāttiesību noteikumi, kas arī vienošanās, kas piemērojama attiecībās starp *TPG* un valsti, tikai prasa, lai pēdējā saprātīgi izmantotu savas pilnvaras. Vēl vairāk, *TPG* statūti neuzliek zelta akciju turētājam par pienākumu sniegt formālu pamatojumu savu tiesību īstenošanai. Šajā sakarā aplūkojamā īpašo tiesību sistēma atšķiras no sistēmas, ko Tiesa atbalstīja lietā Komisija/Belģija²⁴.

40. Tādējādi jāsecina, ka *TPG* zelta akcijām piesaistīto īpašo tiesību sistēma pārsniedz robežas, kas būtu nepieciešamas, lai nodrošinātu pienācīgus vispārējos pasta pakalpojumus. Paturot savas zelta akcijas sabiedrībā

C — Komisijas iebildums par EKL 43. pantu

41. Komisija norāda, ka īpašās tiesības sabiedrībās *KPN* un *TPG* pārkāpj arī EKL 43. pantu. Tomēr lietas dalībnieki ir vienprātis, ka EKL 43. panta analīze dotu tādus pašus rezultātus kā EKL 56. panta analīze. Patiešām, savā līdzšinējā judikatūrā par zelta akcijām Tiesa uzskatīja, ka nav nepieciešama atsevišķa izpēte saskaņā ar EKL 43. pantu²⁵. Tiesa nosprieda, ka, tā kā attiecīgās īpašās tiesības rada ierobežojumus brīvībai veikt uzņēmējdarbību, šie ierobežojumi ir "tiesas sekas [...] kapitāla brīvas aprites ierobežojumiem, no kuriem tie nav atdalāmi"²⁶. Es ierosinu Tiesai pieņemt tādu pašu pieeju šajās lietās.

23 — [Eiropas Parlamenta un Padomes] 1997. gada 15. decembra Direktīva 97/67/EK par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (OV 1998, L 15, 14. lpp.) ar 2002. gada 10. jūnijā pieņemtās Direktīvas 2002/39/EK izdarītajiem grozījumiem (OV L 176, 21. lpp.).

24 — Minēta iepriekš. Skat. it īpaši šīs lietas sprieduma 51. un 52. punktu.

25 — Skat., piemēram, spriedumu iepriekš minētajā lietā Komisija/Belģija, 59. punkts, un 2000. gada 23. maija Tiesas spriedumu lietā C-58/99 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-3811. lpp., 20. punkts).

26 — Spriedums iepriekš minētajā lietā Komisija/Portugāle, 56. punkts; spriedums iepriekš minētajā lietā Komisija/Francija, 56. punkts; spriedums iepriekš minētajā lietā Komisija/Spānija, 86. punkts, un spriedums iepriekš minētajā lietā Komisija/Apvienotā Karaliste, 52. punkts.

III — Secinājumi

42. Pamatojoties uz iepriekš minēto, es iesaku Tiesai:

lietā C-282/04

- noteikt, ka, uzturot spēkā *Koninklijke KPN NV* statūtos zināmus noteikumus, proti, ka šai sabiedrībai ir arī tādas akcijas kā īpašā akcija, kas pieder Nīderlandes valstij un kas piešķir īpašas tiesības attiecībā uz noteiktu sabiedrības lēmumu, ko pieņēmušas sabiedrības attiecīgās institūcijas, apstiprināšanu, Nīderlandes Karaliste nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EKL 56. pants;

un lietā C-283/04,

- noteikt, ka, uzturot spēkā sabiedrības *TPG NV* statūtos zināmus noteikumus, proti, ka šai sabiedrībai ir arī tādas akcijas kā īpašā akcija, kas pieder Nīderlandes valstij un kas piešķir īpašas tiesības attiecībā uz noteiktu sabiedrības lēmumu, ko pieņēmušas sabiedrības attiecīgās institūcijas, apstiprināšanu, Nīderlandes Karaliste nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EKL 56. pants.